

Sygn. I C 45/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 sierpnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Beata Kopania
Protokolant:	sekretarz sądowy Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2018 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa R. S.

przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w C.

o zadośćuczynienie

1. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w C. na rzecz powoda R. S. kwotę 2.500 zł (dwa tysiące pięćset złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia (...) listopada 2016 r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt IC 45/17

UZASADNIENIE

Powód, R. S., wniósł przeciwko pozwanemu, Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w C. pozew z żądaniem zapłaty zadośćuczynienia w kwocie 75.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wyrokowania do dnia zapłaty.

Na uzasadnienie podał, że w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w pozwanej jednostce penitencjarnej warunki bytowo – socjalne były niewłaściwe, przez co zostały naruszone jego dobra osobiste, w tym zdrowie i godność osobista. Wskazał, iż został osadzony w celi nr (...) w pawilonie (...) z osobami palącymi, pomimo, iż jest osobą niepalącą. Podał, że odbywał karę w celi, w której przeciekał dach w kąciu sanitarnym, przez co korzystanie z tego miejsca było utrudnione. Nadto podniósł, że w celach mieszkalnych pozwanej jednostki były stare, nieszczelne i niedomykające się okna, przez co było zimno, na ścianach znajdował się grzyb i dziury, nie było światła umożliwiającego czytanie, w kąciach sanitarnych były insekty, zaś po celach biegały szczury. Dodatkowo podniósł, że szafki, czy materace stanowiące wyposażenie cel były w bardzo złym stanie, że obiady podawane osadzonym były zimne oraz, iż radiowęzeł był włączany jedynie na 2/3 minuty, co było bardzo uciążliwe. Wskazał również,

iż umieszczono powoda w celi przejściowej, gdy przyjechał z transportu, co było niedopuszczalne, gdyż cela taka przeznaczona jest dla osoby, która po raz pierwszy osadzona jest w warunkach więziennych, przez co zaopatrzona jest w kamery, aby obserwować zachowanie skazanego. Co do powoda brak było podstaw do umieszczenia go w takiej celi. Powyższe uchybienia świadczą o tym, że warunki odbywania kary pozbawienia wolności w pozwanej jednostce były niehumanitarne. W konsekwencji powyższego, zgłoszenie żądania o zadośćuczynienie, zdaniem powoda, stało się zasadne.

Pismem procesowym z dnia 9 stycznia 2017r. powód rozszerzył żądanie o kolejne 90.000 zł. tytułem zadośćuczynienia.

Pozwany, Skarb Państwa – Zakład Karny w C., wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Wskazał, że powód, przebywając w celi nr (...) pawilonu mieszkalnego (...), deklarował się jako osoba używająca wyrobów tytoniowych i z takimi osobami został tam umieszczony, a podczas rozmów z wychowawcą nie wspominał i nie informował, by którykolwiek z osadzonych zaczął używać wyrobów tytoniowych. W zakresie osadzenia w celi przejściowej, podał, że w dniu 16 września 2016r., tj. w piątek po południu poza godzinami urzędowania administracji ZK C., z uwagi na brak odpowiedniego miejsca osadzenia, a także z uwagi na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa osobistego skazanego i bezpieczeństwa jednostki, powód został osadzony w celi pojedynczej, na co wyraził zgodę. Pozwany przyznał jednocześnie, że w celi są zamontowane kamery, lecz na czas osadzenia powoda były one wyłączone. Podał, że w celi tej powód przebywał do 19 września 2016r., po czym został umieszczony w celi wieloosobowej z odpowiednio dobranymi skazanymi.

Odnosnie warunków bytowych, podał, że dach pawilonu mieszkalnego (...), w którym przebywał powód, w całości został pokryty papą termozgrzewalną i nie odnotowano uszkodzenia poszycia dachowego w trakcie pobytu powoda w tym pawilonie. Podał też, że okna w celach są z typowej stolarki drewnianej, szyby mocowane za pomocą kitu szklarskiego, a ich stan ocenia się jako dobry. Sprzęt kwaterunkowy, np. szafki w razie uszkodzenia i niesprawności są wymieniane na zdadne do użytku lub nowe. Podkreślił, że powód nie zgłaszał uwag co do stanu szafek. Co do gryzoni w celach wskazał, że nie odnotowano przypadku zgłoszenia takich sytuacji przez osadzonych zakwaterowanych w pawilonie (...). Odnosnie robactwa w celach podkreślił, że ich występowanie jest efektem nieprzestrzegania higieny i czystości przez samych osadzonych. Otrzymują oni bowiem środki czystości i zobowiązani są do przestrzegania higieny osobistej i czystości pomieszczeń, w których przebywają (art. 116 §1 pkt 2 k.k.w.). Dodał, że zakład karny podpisał umowę na deratyzację, dezynsekcję i dezynfekcję z profesjonalnym podmiotem, co świadczy o podejmowanych czynnościach eliminujących ewentualne ryzyko pojawienia się gryzoni na terenie zakładu. Co do stanu ścian w celach podniósł, że są one odgrzybiane w razie zgłoszenia takiego problemu, a malowane są wówczas, gdy zakład stwierdzi taką potrzebę. Wówczas odbywa się to zgodnie z harmonogramem prac konserwacyjno – remontowych. Odnosząc się do zarzutu braku lampki poinformował, że uprawnienie posiadania lampki przez osadzonych zostało unormowane w zarządzeniach Dyrektora Zakładu Karnego w C. nr (...), (...) i (...) dotyczących porządku wewnętrznego Zakładu Karnego w C. i zgodnie z ich przepisami zezwalano na korzystanie z lampek jedynie uczniom przebywającym w oddziałach szkolnych. Pozostali skazani mogą korzystać z takiego sprzętu jedynie po otrzymaniu indywidualnej zgody dyrektora jednostki. Powód nie otrzymał lampki, albowiem nie przedstawił żadnych wskazań lekarskich uzasadniających wydanie mu takiego sprzętu. W zakresie radiowęzła wskazał, że wszystkie cele mieszkalne w pawilonie (...) wyposażone są w głośniki, przy czym wzmacniacz węzłowy zaopatrzony jest w funkcję zabezpieczenia przed spalaniem. Cecha ta daje możliwość rozłączania wzmacniacza, gdy w linii pojawiają się spięcia. Stan taki może dawać wrażenie awarii radiowęzła. Dodał też, że instalacja radiowęzła jest nagminnie i celowo niszczone przez osadzonych, co również skutkuje przerwą w pracy radiowęzła. Odnosnie posiłków dla osadzonych w pozwanej jednostce wyjaśnił, że są one przygotowywane przez kucharzy w oparciu o wdrożony system zapewnienia jakości i bezpieczeństwa żywności (...). Odbywa się pod stałym nadzorem, a posiłki po ich przygotowaniu są przechowywane w termosach, co gwarantuje ich odpowiednią temperaturę. Zatem twierdzenia o zimnych posiłkach nie polegają na prawdzie.

Na koniec wskazał, że pozwana jednostka była poddana kontroli przez Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w C. i w trakcie kontroli nie stwierdzono żadnych uchybień. Nadto zarzuty powoda była analizowane przez Dyrektora Zakładu Karnego w C., Dyrektora Okręgowej Służby Więziennej w K. oraz sędziego penitencjarnego i nie zostały uznane za zasadne.

W konsekwencji powyższego, brak jest podstaw do uznania, że po stronie pozwanej doszło do zachowania, które naruszyłyby dobra osobiste powoda, dlatego też powództwo o zadośćuczynienie winno zostać oddalone.

Sąd ustalił:

W okresie od 30 kwietnia 2014r. do 28 listopada 2016r., tj. do dnia wniesienia pozwu w niniejszej sprawie powód odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C.. Przebywał w celach:

- od dnia 30 kwietnia 2014r. do dnia 5 maja 2014r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...), metraż celi (...),05 m⁽²⁾ - osadzonych 2;

- od dnia 5 maja 2014r. do dnia 20 maja 2014r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...), metraż celi 10,20 m⁽²⁾ - osadzonych 3;

- od dnia 23 października 2014r. do dnia 20 listopada 2014r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...), metraż celi 14,56 m⁽²⁾ - osadzonych 3;

- od dnia 2 grudnia 2014r. do dnia 30 grudnia 2014r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...), metraż celi 14,56 m⁽²⁾ - osadzonych 3;

- od dnia 30 grudnia 2014r. do dnia 29 stycznia 2015r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...), metraż celi 13,33 m⁽²⁾ - osadzonych 4;

- od dnia 29 stycznia 2015r. do dnia 18 lutego 2015r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...), metraż celi 14,56 m⁽²⁾ - osadzonych 3;

- od dnia 18 lutego 2015r. do dnia 19 lutego 2015r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...) metraż celi 13,33 m⁽²⁾ - osadzonych 4;

- od dnia 16 września 2016r. do dnia 19 września 2016r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...), metraż celi 6,40 m⁽²⁾ - osadzony 1;

- od dnia 19 września 2016r. do dnia 12 października 2016r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...), metraż celi 18,83 m⁽²⁾ - osadzonych 6;

- od dnia 12 października 2016r. do dnia 3 listopada 2016r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...), metraż celi 20,74 m⁽²⁾ - osadzonych 3;

- od dnia 24 listopada 2016r. do dnia 15 grudnia 2015r. - pawilon mieszkalny (...), cela nr (...), metraż 20,74 m⁽²⁾ - osadzonych 3.

Dowód: wydruk przeglądarki historii rozmieszczenia, k. 54.

Zasady ustalenia pojemności jednostek penitencjarnych regulowało wówczas zarządzenie Dyrektora Generalnego nr (...) z dnia 30 stycznia 2012r.

Dowód: zarządzenie nr (...), k. 56 – 59.

W dniu 16 września 2016r., po przewiezieniu z innej jednostki penitencjarnej, powód został osadzony w celi nr (...) pawilonu mieszkalnego (...). Jest to cela przejściowa, w której umieszcza się nowoosadzonych celem obserwacji ich aklimatyzacji w warunkach izolacji więziennej. W celi tej zamieszczone są kamery. Powód przebywał w tej celi do dnia 19 września 2016 r.

Dowód: zeznania świadka Ł. K., 00:19:05 protokół wysłuchania z dnia 28.08.2017r., k. 173v, przesłuchanie powoda 00:42:49 protokół rozprawy z dnia 31 lipca 2018r., k. 449.

Powód deklarował, że jest osobą niepalącą. W okresie od dnia 19 września 2016 r. do dnia 12 października 2016 r. powód przebywał w celi nr (...) pawilonu (...) wraz z trzema osobami palącymi. Oprócz powoda w celi przebywała jeszcze jedna osoba niepaląca. Osadzeni palili papierosy w kąciu sanitarnym, uchylając jednocześnie lufcik, ale mimo to dym papierosowy wydostawał się na celę mieszkalną i drażnił powoda.

Powód zgłaszał administracji zakładu, że przebywa w celi z osobami palącymi, on zaś sam jest osobą niepalącą. Wnosił o przeniesienie na inną celę.

Dowód: przeglądarka pomieszczeń, k. 55, notatka z dnia 8 maja 2017r., k. 60, notatka służbowa z dnia 4 maja 2017r., k. 61, zeznania świadka W. P. (1) protokół wysłuchania z dnia 28.09.2017r., k. 256 – 257, częściowo zeznania A. B., k. 268, przesłuchanie powoda 00:13:38, 00:16:43, 00:20:10 protokół rozprawy z dnia 31 lipca 2018r., k. 447v - 448.

W dniu 12 października 2016r. powód został przeniesiony do celi nr (...) w pawilonie (...). Tam, w kąciu sanitarnym przeciekał dach, przez co korzystanie z tego miejsca było kłopotliwe.

W celach pawilonu (...) okna, to stolarka drewniana, w której szyby mocowane są za pomocą kitu szklarskiego. Zdarzało się, że osadzony wybił szybę. W takiej sytuacji służby usuwały uszkodzenia, np. poprzez „załatanie” otworu płytą. Okna były nieszczelne. Zdarzało się, że materace osadzonych były w niewłaściwym stanie.

Dowód: pismo (...) Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w G. z dnia 29.05.2017r., k. 277 – 278, zeznania świadka R. P. 01:00:11 protokół wysłuchania z dnia 28.08.2017r., k. 173v, częściowo zeznania świadka W. P. (1) protokół wysłuchania z dnia 28.09.2017r., k. 256 – 257, częściowo zeznania świadka A. B. 00:15:59, 00:28:55 protokół rozprawy z dnia 24.10.2017r., k. 267v – 268, przesłuchanie powoda 00:21:01, 00:34:10 protokół rozprawy z dnia 31.07.2018r., k. 448.

Dach pawilonu (...) w całości pokryty jest papą termozgrzewalną.

Sprzęt kwaterekowy, w tym szafki w razie uszkodzenia bądź niesprawności wymieniony jest na zdalny do użytkowania lub nowy. Dla każdego osadzonego jest przeznaczone jedno łóżko, jeden toalet, szuflady przyłóżkowe. Każdy osadzony posiada jedną szafkę. Cele mieszkalne były i są malowane w przypadku stwierdzenia konieczności malowania. Odbywa się ono zgodnie z harmonogramem prac konserwacyjno – remontowych.

Dowód: notatka pozwanego z dnia 04.05.2018r., k. 71, sprawozdanie z dnia 16.03.2017r., k. 91 – 92, zeznania świadka Ł. K., 00:11:36, 00:22:17, 00:25:16, 00:37:29 protokół wysłuchania z dnia 28.08.2017r., k. 172v – 173v,

Kwestia korzystania z lampek nocnych uregulowana jest w zarządzeniu Dyrektora Zakładu Karnego. Zezwala ono na używanie takich lampek jedynie uczniom w oddziałach szkolnych. Powód zwrócił się do administracji pozwanej jednostki o lampkę, lecz jej nie otrzymał.

Dowód: zarządzenie nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego w C. z dnia 06.02.2017r., k. 67 – 67v, zarządzenie nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego w C. z dnia 30.12.2016r., k. 68 – 68v, zarządzenie nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego w C. z dnia 26.06.2015r., k. 69 – 69v, zeznania świadka Ł. K., 00: 25:16 protokół wysłuchania z dnia 28.08.2017r., k. 173, przesłuchanie powoda 00:47:20 protokół rozprawy z dnia 31.07.2018r., k. 449.

Zdarza się, że na terenie ZK C. pojawiają się gryzonie, m.in. szczury. Pozwana jednostka podejmuje działania zabezpieczające przez gryzoniami i insektami, m.in. poprzez zlecenie podmiotom profesjonalnym należyte i profesjonalne zabezpieczenie przez powyższymi zagrożeniami.

Dowód: umowa nr (...), k. 62 – 63, umowa nr (...), k. 65 – 66, zeznania świadka Ł. K. 00:14:36 protokół wysłuchania z dnia 28.08.2017r., k. 172v, zeznania świadka W. P. (1) protokół wysłuchania z dnia 28.09.2017r., k. 256 – 257, częściowo zeznania świadka A. B. 00:31:43 protokół rozprawy z dnia 24.10.2017r., k. 268v, częściowo przesłuchanie powoda 00:29:43 protokół rozprawy z dnia 31.07.2018r., k. 448v.

Proces przygotowywania posiłków odbywa się w oparciu o wdrożony system zapewniania jakości i bezpieczeństwa (...). Przed wydaniem posiłków funkcjonariusz zatrudniony na stanowisku szefa kuchni dokonuje pomiaru temperatury gotowych potraw, a jej wartość jest zapisywana w karcie kontroli przygotowanych posiłków. Posiłki gorące bezpośrednio po ugotowaniu na kuchni są przechowywane w termosach termicznych C., a następnie dostarczane na pawilony mieszkalne.

Dowód: protokół kontroli z dnia 27.10.2016r., k. 74 – 76v, oświadczenie pracownika pozwanego z dnia 02.05.2017r., k. 79, jadłospis, k. 101, przeglądarka wyżywienia osadzonych, k. 102, zeznania świadka Ł. K., 00:19:05 protokół wysłuchania z dnia 28.08.2017r., k. 173v, przesłuchanie powoda 00:31:57 protokół rozprawy z dnia 31 lipca 2018r., k. 448v.

W pozwanej jednostce działa radiowęzeł. Wzmacniacz radiowęzła zaopatrzony jest w funkcję zabezpieczenia przed spalaniem, który rozłącza wzmacniacz w razie zwarcia instalacji. Takie rozwiązanie skutkuje przerwami w sygnale z radiowęzła. Przerwy wywołane są również ingerencją w instalację, której dopuszczają się osadzeni. Osadzeni korzystają z odbiorników TV w celach.

Dowód: notatka pozwanego z dnia 27.04.2017r., k. 70, zeznania świadka Ł. K., 00:31:49 protokół wysłuchania z dnia 28.08.2017r., k. 173, częściowo zeznania świadka A. B. 00:31:43 protokół rozprawy z dnia 24.10.2017r., k. 268v.

W pozwanej jednostce przeprowadzane są kontrole. W październiku 2016r. (...) w C. nie stwierdziła nieprawidłowości.

Dowód: protokół kontroli nr (...) z dnia 27.10.2016r., k. 72 – 73v, protokół kontroli (...) w C. z dnia 15.10.2015r., k. 77 – 78.

Powód w trakcie osadzenia składał skargi na warunki sanitarne panujące u pozwanego. W dniu 23 lutego 2017r. podczas wizytacji cel mieszkalnych zgłosił potrzebę wymiany materacy ze względu na ich zużycie. W dniu 28 lutego 2017r. materac powoda został wymieniony na nowy.

Dowód: pismo ZK C. z dnia 23.03.2017r., k. 80, notatka służbowa pracownika pozwanego z dnia 20.03.2017r., k. 82, pismo Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K. z dnia 05.04.2017r., k. 83, oświadczenie pracownika pozwanego z dnia 20.03.2017r., k. 86, oświadczenie pracownika pozwanego z dnia 20.03.2017r., k. 87, pismo Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 20.04.2017r., k. 88, pismo Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 06.03.2017r., k. 89-89v, pismo Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K. z dnia 03.04.2017r., k. 90, notatka służbowa psychologa z dnia 27.03.2017r., k. 93, notatka służbowa pracownika pozwanego z dnia 14.03.2017r., k. 94, oświadczenie pracownika pozwanego z dnia 15.03.2017r., k. 95, pismo pozwanego z dnia 07.03.2017r., k. 96, sprawozdanie z dnia 07.03.2017r., k. 97, notatka służbowa pracownika pozwanego z dnia 03.03.2017r., k. 98, notatka służbowa pracownika pozwanego z dnia 06.03.2017r., k. 99, oświadczenie pracownika pozwanego z dnia 28.02.2017r., k. 100, pismo Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K. z dnia 07.02.2017r., k. 103, pismo Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K. z dnia 01.12.2016r., k. 104 – 104v, pismo Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 28.12.2016r., k. 105- 105v, pismo KPP w C. z dnia 13.04.2017r., k. 106, pismo ZK C. z dnia 20.04.2017r., k. 107, pismo KPP w C. z dnia 02.12.2017r., k. 108, pismo ZK C. z dnia 14.12.2017r., k. 109.

(...) Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w G. pismem z dnia 29 maja 2017r. uznał za zasadną skargę powoda dotyczącą nienależytego działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w C. w zakresie kontroli materacy. Stwierdzono, że skontrolowano 372 materacy, z czego 118 było w stanie sanitarnym niewłaściwym. (...) w C. zlecił ich wymianę, lecz nie uwzględnił informacji o wykonaniu wydanego zalecenia. Nadto stwierdzono, że umowa na gromadzenie i zbieranie odpadów organicznych z bloku żywiolowego na terenie zakładu jest niezgodna z prawem z profesjonalnym podmiotem.

Do dnia 31 lipca 2017r. wymienione niewłaściwe materace. W dniu 1 sierpnia 2017r. pozwany zawarł umowę na odbiór i transport odpadów pokonsumpcyjnych.

Dowód: pismo (...) Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w G. z dnia (...).05.2017r., k. 277 – 278, notatka pracownika pozwanego z dnia 21.12.2017r., k. 311, notatka pracownika pozwanego z dnia 21.12.2017r., k. 312, umowa z dnia 01.08.2017r., k. 313.

Sąd zważył:

Powództwo jest zasadne jedynie w części.

Stan faktyczny sąd ustalił na podstawie zgromadzonych w sprawie dokumentów, które nie były wzajemnie kwestionowane przez strony. Nadto sąd w całości dał wiarę zeznaniom świadka Ł. K.. Były one bowiem logiczne, spontaniczne i zborne. Sąd w części dał wiarę zeznaniom świadka R. P., w której opisał warunki panujące w zakładzie karnym. Ponadto, w części sąd dał wiarę zeznaniom świadków, W. P. (1) i A. B. oraz przesłuchaniu powoda, tj. części, które odnosiły się do panujących warunków sanitarnych w zakładzie karnym oraz okoliczności związanych z osadzeniem powoda w celi z palącymi. Były one bowiem wzajemne.

Wskazać również należy, że powód cofnął wniosek o przesłuchanie świadków R. M., P. R. oraz K. S.. Zeznania świadka W. P. (2) pozostały bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem świadek ten zeznał, iż był osadzony w Zakładzie Karnym w C. od 2007r. do 2012r. Zatem nie mógł posiadać wiedzy co do podnoszonych przez powoda twierdzeń za okres od 2014r. do 2016r.

Sąd oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie eksperymentu dowodowego w zakresie funkcjonowania celi w pawilonie (...), wniosek o powołanie urzędników i funkcjonariuszy oraz zobowiązanie podmiotów wymienionych w pozwie do złożenia dodatkowej dokumentacji. Powyższy materiał był zbędny w sprawie, wobec złożonych przez obie strony dokumentów oraz treści zeznań świadków przesłuchanych w tejże sprawie.

Powód oparł swe roszczenie na treści art. 24 k.c. Wskazane przez powoda dobra osobiste rzeczywiście podlegają ochronie prawnej. Należą bowiem do dóbr osobistych, o których mowa w art. 23 k.c., a zgłoszone roszczenie o zadośćuczynienie ma swe źródło w treści art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Na powódzie spoczywa jednak obowiązek wykazania (udowodnienia), że pozwany poprzez swe zachowanie dobra te faktycznie naruszył.

Podkreślić bowiem należy, iż zgodnie z art. 24 § 1 k.c. przesłankami odpowiedzialności na tle ochrony dóbr osobistych są istnienie dobra osobistego, jego naruszenie i bezprawność działania sprawcy (pozwanego). Wszystkie te przesłanki muszą być spełnione łącznie, zaś brak którejkolwiek z nich powoduje brak odpowiedzialności sprawcy (pozwanego).

Zdaniem sądu, powód sprostał powyższemu jedynie w niewielkiej części.

Okolicznością bezsporną jest, iż powód odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C. od dnia 30 kwietnia 2014r. do dnia wniesienia pozwu, tj. do dnia 29 listopada 2016r.

Powód wskazał, że odbywał on karę pozbawienia wolności w niehumanitarnych warunkach, tj. w warunkach przełudnienia, z osobami palącymi, w celach, w których ściany były brudne, zagrzybiałe, z przeciekającym dachem w kąciu sanitarnym w jednej z cel. Podniósł, że bez podstawy prawnej został umieszczony w celi przejściowej z kamerami. Dodatkowo zarzucił, że okna w celach mieszkalnych były stare, nieszczelne i niedomykające się okna, że nie

było światła umożliwiającego czytanie, w kąciach sanitarnych były insekty, zaś po celach biegały szczury, że szafki, czy materace stanowiące wyposażenie cel były w bardzo złym stanie, a obiady podawane osadzonym były zimne, nadto wyłączany był radiowęzeł. Wskazał, że wskutek powyższego doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci zdrowia i godności osobistej.

Podkreślenia wymaga okoliczność, że dobra osobiste wskazane przez powoda nie mają jednak charakteru absolutnego - bezwzględnego. Dopuszczalne jest ich ograniczenie w uzasadnionych przypadkach, przewidzianych przepisami prawa. Do takiego uzasadnionego przypadku zaliczyć należy stan, jakim jest odbywanie kary pozbawienia wolności. Oczywistym jest bowiem, iż istota kary pozbawienia wolności polega na czasowym ograniczeniu dóbr osobistych.

Ograniczenie to następuje tylko w tym zakresie, w jakim jest to konieczne dla zapewnienia realizacji dobra chronionego przez państwo, w tym zakresie, w jakim ograniczenie to można uznać jako normalny element kary pozbawienia wolności.

Zauważyć jednak należy, iż na styku praw jednostki i praw zagwarantowanych ogółowi, niejednokrotnie dochodzi do problemu ograniczenia uprawnień jednostkowych celem zagwarantowania prawa ogółu, bądź też odwrotnie. W przypadku gdy dojdzie do konieczności ograniczenia praw jednostki, ograniczenia te muszą być każdorazowo uznane za niezbędne (konieczne) w demokratycznym państwie prawnym, ze względu na interes bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku prawnego lub prawa i wolności innych osób. Ograniczenia te precyzuje Konstytucja (art. 31 ust. 3 i art. 41 ust. 1), a także przepisy prawa międzynarodowego, które zostały ratyfikowane przez Polskę (w tym art. 9 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych czy art. 5 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności).

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy stwierdzić należy ograniczenie praw jednostki odbywać się winno w oparciu o regulacje prawne.

Nie występują przepisy, które regulowałyby ściśle kwestię warunków bytowych osób pozbawionych wolności. Brak jest przepisów, które w sposób konkretny wskazywałyby, jakie określone warunki powinny obowiązywać w zakładach karnych, czy aresztach śledczych. Wskazują one ogólnie, że warunki te winny spełniać standardy pomieszczeń mieszkalnych, dostrzegając ich znaczenie dla realizacji celów całości systemu penitencjarnego (por. N. P., Prawo podmiotowe więźniów do powierzchni mieszkalnej Państwo i Prawo (...)). Zasady odbywania kary pozbawienia wolności regulowane są zatem przez przepisy wewnętrzne danego kraju. Na terenie Rzeczypospolitej Polskiej kwestie te reguluje przede wszystkim ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90 poz. 557). Przepisy w nim zawarte określają m.in. cele wykonywania kary, rodzaje zakładów karnych, zasady wykonywania kary i jej indywidualizację, prawa i obowiązki skazanego, zatrudnienie, nauczanie, działalność kulturalno-oświatową itp.

Szczególne znaczenie ma treść art. 110 par 2 k.k.w., w którym ustawodawca zagwarantował, iż w celach mieszkalnych powierzchnia przypadająca na jednego skazanego nie może wynosić mniej niż 3 m. kw., cele muszą być wyposażone w odpowiedni sprzęt zapewniający warunki higieny, dostateczny dopływ świeżego powietrza, odpowiednią temperaturę i oświetlenie. Nadto, w oparciu o delegację ustawową z art. 249 § 3 ust. 2 k.k.w. Minister Sprawiedliwości rozporządzeniem z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. Nr 186 poz. 1820), a od dnia 13 sierpnia 2014r. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r.

w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z dnia 13 lutego 2014 r.) określił te warunki. W jego ramach uregulował kwestię przyznawanej więźniom odzieży, obuwia, pościeli, środków higieny oraz sprzętu stołowego, jak też normy wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy cel mieszkalnych, miejsc i innych pomieszczeń w zakładach karnych.

Wyżej przywołane przepisy określają standardy odbywania kary pozbawienia wolności, prowadzą do zachowania równowagi pomiędzy prawami jednostki a prawami ogółu.

Podkreślić jednak należy, że nawet jeśli wzorzec ten zostanie naruszony, to nie rodzi to automatyzmu naruszenia dóbr osobistych osadzonego. Strona dochodząca ochrony w zakresie dóbr osobistych winna bowiem wykazać (udowodnić), że określone zachowanie naruszyło konkretne dobro osobiste tej osoby. Tymczasem powód, zdaniem sądu, nie wykazał w dużej mierze, by w okresie osadzenia w Zakładzie Karnym w C. w okresie objętym sporem doszło do naruszenia jego dóbr osobistych.

Odnosząc się do zarzutu odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach przeludnienia, stwierdzić należy, że brak jest materiału dowodowego, który potwierdzałby powyższe stanowisko powoda.

Od dnia 5 grudnia 2009r. obowiązuje art. 110 par 2 a k.k.w., zgodnie z którym osadzenie w celi w warunkach obniżonej powierzchni może nastąpić tylko w określonych ustawą warunkach, po wydaniu w stosunku do osadzonego indywidualnej decyzji w tym zakresie, którą osadzony może zaskarżyć do sądu. Powód takiej decyzji nie przedłożył. Stąd wnioskować należy, iż nie zachodziła w stosunku do powoda sytuacja umieszczenia go w celi w warunkach przeludnienia. Nadto, zestawienie cel, ich powierzchni i osób osadzonych, przedłożone przez pozwanego (k. 44) wskazuje wprost, że powód nie przebywał w celach o powierzchni mniejszej niż 3 m kw w przeliczeniu na osobę.

Zatem twierdzenia powoda o osadzeniu go w przeludnieniu są gołosłowne.

Z twierdzeń powoda wnioskować można, że powód nie kwestionuje, iż cele spełniały wymagania powierzchniowe przewidziane przepisami prawa, lecz mimo to, osadzonych było zbyt wielu w celi, co skutkowało agresją i konfliktami.

Nie sposób uznać powyższego twierdzenia za argument uzasadniający roszczenie powoda. Wskazać bowiem należy, że przepisy prawa przewidują, że norma powierzchni na jednego osadzonego nie może być mniejsza niż 3 m kw. Pozwany te wymagania spełnił.

Powód nie wykazał, by między osadzonymi w celach, w których był osadzony, rzeczywiście występowały zachowania agresywne i konflikty oraz, by ich źródło tkwiło w zaniechaniach, czy działaniach pozwanego zakładu karnego. Nadto odbywanie kary pozbawienia wolności wiąże się z ograniczeniem przestrzeni życiowej, co nie oznacza nieprawidłowości po stronie jednostki penitencjarnej.

W zakresie brudnych i zagrzybiałych ścian, nieszczelnych okien, przeciekającego dachu, czy niewłaściwego oświetlenia stwierdzić należy, że powód nie wykazał, by warunki te były szczególnie dotkliwe.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że świadek powoda, R. P. zeznał, że nic mu nie wiadomo, by powód był na celi, w której był nieszczelny dach. Zeznał też, że w celach okna są dość stare, ale nie wie, czy są nieszczelne. Podał, iż zdarza się, że „wariat wybije szybę”, ale administracja zakładu zaraz ją łąta. Wskazał, iż cele są na bieżąco remontowane. Zatem nie potwierdził on stanowiska powoda niewłaściwych warunków bytowych.

Jednakże, świadek W. P. (1), zeznał, że w pawilonie (...) stała woda na podłodzie kąjiku sanitarnym, że zdarzał się sufit czarny i zagrzybiały, a okna były stare i nieszczelne. Również świadek, A. B. potwierdził, że dach w kąjiku sanitarnym w jednej z cel był nieszczelny oraz, że okna były nieszczelne.

W tym stanie rzeczy, sąd uznał, że w celach z pawilonu (...), w których przebywał powód były takie, w których okna była stare i nieszczelne, a ściany były brudne, a nawet częściowo zagrzybione, a dach w kąjiku nieco przeciekał.

Jednakże powód nie wykazał, by te niewłaściwe warunki sanitarne panujące w niektórych celach, były szczególnie dotkliwe, bądź, by naruszały standardy narzucone przepisami prawa. Powód winien zdawać sobie sprawę, że odbywanie kary pozbawienia wolności wiąże się z ograniczeniem komfortu codziennego funkcjonowania osadzonego, czasem z niższym niż na wolności standardem życia. Warunki takie wpisują się w karę pozbawienia wolności. W tym też zakresie godność, czy komfort życia, w tym samopoczucie osoby osadzonej doznaje ograniczeń. Podkreślenia wymaga przy tym, iż z zeznań świadka Ł. K. oraz z zeznań przywołanego wyżej świadka, R. P. wynika, że administracja zakładu karnego stara się na bieżąco usuwać nieprawidłowości, np. poprzez zmalowanie ścian, czy jej odgrzybianie.

Oдноśnie braku lampek nocnych, to jest bezsporne, iż powód takiej lampki nie otrzymał oraz, że uprawnienie do korzystania z niej posiadają jedynie uczniowie. Zasady te wynikają z wewnętrznego regulaminu obowiązującego w pozwanej jednostce. Sąd uznał, że powyższa regulacja nie godzi w dobra osobiste powoda, jakim są zdrowie i godność osobista. Jest to sytuacja, która wymaga ewentualnego wyjaśnienia na poziomie porządku wewnętrznego pozwanego zakładu, a nie na poziomie roszczenia o ochronę dóbr osobistych.

Oдноśnie szczurów i insektów na terenie pozwanej jednostki, świadek R. P. podał, że gdy przebywał w pawilonie (...) nie było sytuacji, by po celi chodziły szczury. Jednakże świadkowie, W. P. (1) i A. B. zeznali, iż szczury na terenie zakładu karnego widzieli. Okoliczność powyższa jest jednak irrelevantna dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, albowiem powód nie doświadczył, ani bezpośrednio, ani pośrednio niebezpieczeństwa, bądź dyskomfortu związanego z obecnością szczurów, czy insektów. Zatem nie wykazał, by doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Jednocześnie podkreślenia wymaga okoliczności, że pozwany podejmuje działania minimalizujące ryzyko występowania szczurów, czy insektów na terenie zakładu, o czym świadczą złożone do odpowiedzi na pozew umowy nr (...) (k. 62 – 63) i nr (...) (k. 65 – 66), w oparciu o które pozwana zleca profesjonalnym podmiotom deratyzację, dezynfekcję i dezynsekcję na terenie zakładu. Dodatkowo przekazują osadzonym środki czystości celem realizacji obowiązku przestrzegania higieny osobistej i czystości pomieszczeń, w których przebywają w myśl zapisu z art. 116 § 1 pkt 2 k.k.w.

W zakresie niewłaściwego stanu szafek i materacy, to zeznania świadka A. B. potwierdziły, że zdarza się, iż w celach mieszkalnych pawilonu (...) szafki zamiast wisieć na ścianie, to leżały na podłodze. Jednak sam świadek przyznał, że może to być efektem zachowania samych osadzonych, którzy w uniesieniu, czy zdenerwowaniu, szafki niszczą. Co do materacy, powód poprzez złożenie do akt sprawy pisma (...) Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w G. z dnia (...) maja 2017r. wykazał, że podczas kontroli, którą przeprowadzono w 2017r. sprawdzono stan 372 materacy, z czego 118 było w stanie sanitarnym niewłaściwym, a powiatowy inspektor nie sprawdził, czy rzeczywiście wymieniono tych 118 materacy na właściwie. (k. 277 – 278). Powyższe ustalenia nie odnoszą się jednak wprost do powoda, albowiem z wyjaśnień pozwanego wynika, że powód w dniu 23 lutego 2017r. zgłosił podczas wizytacji, iż jego materac jest w złym stanie sanitarnym i otrzymał odpowiedni materac w dniu 28 lutego 2017r. Zatem dolegliwość po stronie powoda była krótkotrwała i po zgłoszeniu nieprawidłowości administracji pozwanego zakładu została niezwłocznie usunięta.

Oдноśnie zarzutu dotyczących zimnych posiłków, należy wskazać, że świadek, R. P. zeznał, że posiłki otrzymywał ciepłe. Były przywożone w termosach. Nie widział, by powód otrzymał zimny posiłek. Z reszta i sam powód słuchany na rozprawie w dniu 31 lipca 2018r. podał, że temperatura posiłków oraz ich jakość poprawiła się. Brak było zatem wystarczającego materiału dowodowego, by uznać zarzuty stawiane przez powoda w pozwie za prawdziwe.

W zakresie zarzutów dotyczących pracy radiowęzła, stwierdzić należy, iż jest bezsporne, że zdarzały się przerwy w pracy nadajnika, przy czym z twierdzeń pozwanego wynika, że było to często wynikiem bądź spięcia w instalacji, bądź uszkodzenia instancji przez samych osadzonych. Nadto z zeznań świadka, R. P. wynika, iż w celach mieszkalnych znajdowały się telewizory, przez co wyłączony radiowęzeł nie stanowił uciążliwości dla osadzonych. Sąd zatem uznał, że wyłączenie radiowęzła nie naruszało dóbr osobistych powoda, pozostało bowiem bez wpływu na zdrowie powoda, czy jego godność osobistą.

Co do umieszczenia powoda w celi przejściowej w okresie od 16 września 2016r. do 19 września 2016r., to należy stwierdzić, że jest to okoliczność bezsporna. postępowanie nieprawidłowe, ale nie naruszało dobra osobistego powoda. Było krótkotrwałe, przejściowe zdarzenie.

Oдноśnie osadzenia z pałacymi, sąd dał wiarę powodowi, że jest osobą niepalącą oraz, że w dniach 19 września 2016r. – 16 października 2016r. przebywał w celi z trzema osobami palącymi.

Twierdzenia powoda znalazły potwierdzenie częściowo w stanowisku pozwanego zaprezentowanym w odpowiedzi na pozew. Pozwany wskazał bowiem, że powód został osadzony w celi nr (...) z osobami palącymi, gdyż sam deklarował się jako osoba paląca.

Zatem uzasadniony jest wniosek, iż w zasadzie bezsporne jest, że w okresie od 19 września 2016r. do 16 października 2016r. powód był osadzony z palącymi w celi nr (...) w pawilonie mieszkalnym (...).

Jednocześnie wskazać należy, że pozwany nie wykazał, by powód składał deklarację, że jest osobą palącą. Powód podczas przesłuchania podał, że był i jest osobą niepalącą, a twierdzenia te potwierdził świadek, A. B..

Powód wskazał, że było dla niego dużą uciążliwością przebywanie w celi z trzema osobami palącymi. Wskazał, że dym rozniósł się w celi mieszkalnej, że powodował ból głowy oraz, że zapach tytoniu „wchodził” w rzeczy.

W tej sytuacji sąd uznał, że poprzez osadzenie powoda z osobami palącymi doszło do naruszenia dobra osobistego powoda, jakim jest zdrowie. Jest bowiem powszechną wiedzą, że bierne palenie jest szkodliwe dla zdrowia.

W tej sytuacji sąd uznał, że kwota 2.500 zł. jest adekwatna do rozmiaru krzywdy powoda. Podkreślić należy, że powód przebywał w celi z palącymi w okresie od 19 września 2016r. do 16 października 2016r. oraz ostatecznie, wskutek ponoszonych skarg, został przeniesiony do innej celi, w której był osadzony z osobami niepalącymi. Zatem pozwana jednostka zareagowała na wnioski powoda.

Ostatecznie, na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. orzeczono jak w punkcie pierwszym wyroku.

W pozostałym zakresie sąd oddalił powództwo, uznając, że powód nie wykazał, by stronie pozwanej wystąpiło zachowanie, które naruszyło dobra osobiste powoda.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie orzeczono na podstawie art. 481 k.c.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c., uznając, że powód jest w trudnej sytuacji finansowej, a w momencie wytoczenia powództwa był zdecydowany co do swej racji. W dużej mierze zgłoszone twierdzenia wymagały jednak oceny prawnej sądu. Dlatego zasadne stało się nieobciążanie go kosztami procesu należnymi drugiej stronie za postępowanie w I instancji.

Na oryginale właściwy podpis